

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
історичний факультет
кафедра історії України

Історична географія
Силабус

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Історична географія Мова викладання – українська
Викладачі	Трубчанінов Сергій Васильович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
Профайл викладачів	http://histua.kpnu.edu.ua/serhii-vasylovych-trubchaninov/
E-mail:	trubchaninov@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1725
Консультації	Відповідно до графіку індивідуальних консультацій вони проводяться кожної середи на кафедрі історії України з 14.20 до 16.20.

2. Анотація до курсу

Історична географія, що вивчає характерні риси географічної складової історичного процесу, входить до переліку навчальних дисциплін, які вивчаються за програмою підготовки бакалаврів-істориків в усіх провідних ВНЗ світу. Їй належить важливе місце в колі предметів, з яких починається формування наукового світогляду майбутніх істориків. Ця навчальна дисципліна тісно пов'язана з викладанням всесвітньої історії, історії України, археології, спеціальними історичними дисциплінами.

3. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни – знайомство студентів з основними принципами і методами історичної географії як галузі історичної науки; показ її місця у системі знань про взаємодію людини і природи; формування уяви про розвиток державних утворень, зміну їхніх кордонів, етнічних меж, мережі поселень, торговельних шляхів і т.п. у різні епохи історичного розвитку.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний).

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність	Вміння вирішувати складні науково-спеціалізовані завдання та практичні проблеми, робити обґрунтовані пропозиції щодо використання історичного досвіду для творення територіальних громад та реформування АТП, проведення державної політики в соціально-економічній і національно-культурній сферах.
Загальні компетентності	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності. Здатність до усної і письмової професійної комунікації державною мовою. Здатність застосовувати знання на практиці. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних видів джерел. Здатність до креативного, критичного і самокритичного мислення. Здатність готувати обґрунтовані висновки і пропозиції. Готовність до узагальнення знань та умінь, здатність застосовувати їх на практиці. Визначеність і наполегливість щодо виконання поставлених завдань і взятих обов'язків. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Розуміння методів і прийомів історичної географії, можливості її використання в наукових дослідженнях. Оволодіння понятійним апаратом історичної географії. Уміння аналізувати й узагальнювати матеріал, викладений в джерелах (писемні джерела, карти тощо). Уміння працювати з картографічними матеріалами, включаючи ресурси Інтернету. Знання особливостей політичної, економічної географії, географії населення світу в різні історичні епохи. Уміння визначати суть історичних подій, що призвели до формування кордонів нашої держави, інших держав. Знання історично-географічних особливостей регіонів великих країн світу, Європи та України.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	за вибором	
	Спеціальність 032 Історія та археологія за освітньою програмою Історія		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Історія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – картографування історичної події / явища		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		6-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,64 самостійної роботи студента – 3,56	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	20 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Індивідуальні завдання: год.	
		Модульні контрольні роботи	
		год.	
Вид контролю: залік			

7. Пререквізити курсу

Для успішного опанування компетентностями, що визначаються змістовною частиною курсу, студенти мають мати базові знання з таких предметів: Історія України, Історія Стародавнього Світу, Історія Середніх віків, Історія Нового та новітнього часу, Археологія, Спеціальні історичні дисципліни.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (індивідуальне науково-дослідне завдання у вигляді есе чи реферату, модульну контрольну роботу).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схеми курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекції	практичні.	самостійна робота
Історична географія як наука та навчальна дисципліна	10	2	2	6
Джерела історичної географії	10	2	2	6
Вплив географічного середовища на розвиток людського суспільства	10	2	2	6
Історична географія античного світу	12	2	2	8
Історична географія Євразії під час та після Великого переселення народів	12	2	2	8
Проблеми історичної географії Європи в добу середньовіччя	14	2	2	10
Історична географія країн Європи у XV – XVII ст.	14	2	2	10
Історична географія країн Європи та Америки у XVIII – на початку XX ст.	12	2	2	8
Історична географія країн Азії, Океанії та Африки у XVIII – на початку XX ст.	12	2	2	8
Географія конфліктів у XX – на початку XXI ст. Політична та економічна географія сучасного світу	14	2	2	10
Разом годин	120	20	20	80

11. Система оцінювання та вимоги

Рейтингова система передбачає оцінювання студентів за всі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності. Оцінювання навчальної діяльності студентів університету під час навчальних занять здійснюється відповідно загальноприйнятих критеріїв.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за семінарські заняття становить 30 балів, написання модульної контрольної роботи – 50 балів, опрацювання питань винесених на самостійну підготовку – 10 балів, виконання індивідуального науково-дослідного завдання – 10 балів. Підсумковий контроль здійснюється за 100-бальною системою. Формою підсумкового контролю здобувача вищої освіти є залік, який студент отримує автоматично при відсутності академічної заборгованості.

Здобувач вищої освіти, який не має академічної заборгованості за результатами поточного контролю отримує підсумкову рейтингову оцінку, яка визначається як сума рейтингової оцінки за навчальні заняття та рейтингових оцінок контрольних заходів поточного контролю (ККР, ІНДЗ, самостійна робота).

12. Список рекомендованої літератури

1. Баран В. Д. Давні слов'яни. Київ: Видавн. дім “Альтернативи”, 1998. 335 с. (“Україна крізь віки”; Т.3).
2. Боєчко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. Київ: Основи, 1994. 168 с.
3. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII–XVIII ст.: кордони, населення, право. Київ: Основи, 1996. 223 с.

4. Гуржій О. І. Політико-адміністративне й територіальне реформування Гетьманщини у XVIII ст.: причини, перебіг, наслідки. Київ: Інститут історії України, 2015. 80 с.
5. Дейвіс Норман. Європа. Історія / пер. з англ. Київ: Основи, 2000. 1463 с.
6. Коваль А. П. Знайомі незнайомці: походження назв поселень України. Київ: Либідь, 2001. – 300, [2] с.
7. Корандей Ф. С. Введение в историческую географию: Учебное пособие. Тюмень: Изд. Тюменского гос. ун-та, 2008. 124 с.
8. Кордт В. О. Чужоземні подорожні по Східній Європі до 1700 р. Київ, 1926. 208 с. (Збірник історико-філологічного відділу; № 38).
9. Крикун М. Г. Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в XV–XVIII ст. Кордони воєводств у світлі джерел. 2-ге вид. Київ, 1993. 185 с.
10. Максаковский В. П. Историческая география мира: Учеб. пособие для студ. вузов. Москва: Экопрос, 1999. 584 с.
11. Мозолевський Б. М. Етнічна географія Скіфії. Київ: Корвін пресс, 2005. 102 с.
12. Рыбаков Б. А. Геродотова Скифия : Историко-географический анализ. Москва: Наука, 1979. 140 с.
13. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с.
14. Самаркин В. В. Историческая география Западной Европы в средние века: [учеб. пособие]. Москва: Высшая школа, 1976. 248 с.
15. Сергійчук В. І. Етнічні межі і державний кордон України. 3-є вид., доп. Київ: ПП Сергійчук М.І., 2008. 560 с.
16. Сосса Р. І. Історія картографування території України : Підручник для студ. Київ: Либідь, 2007. 334 с.

17. Трубчанинов С. В. Історична географія України: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2013. 192 с.+16 с. іл.
18. Шабельников В. І. Адміністративно-територіальний устрій України: історичний досвід і уроки (1917 – червень 1941 рр.). Донецьк: ДонНУ, 2011. 306 с.
19. Historical Maps. Режим доступу: <https://www.euratlas.net/history/index.html>
20. Map History. Режим доступу: <http://www.maphistory.info/>
21. Tutorials in the History of Cartography. Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/fileadmin/dokumente/lehrstuehle/frenz/online-tutorien/tutcarto/english/index-frames-en.html>